

GUIDE TIL UDLÅN AF ELCYKLER I LANDSBYER OG MINDRE BYER

Sådan skaber du flere hverdagscyklister uden for de større byer

KORT OM KONCEPTET

Mange borgere i landsbyer og mindre byer ønsker at cykle frem for at tage bilen til både fritids- og pendlerture. Men ofte er de forbeholdne over for at foretage skiftet og investere i en eldrevet cykel, der kan hjælpe til at overkomme længere distancer uden bil og til at løse de praktiske gøremål som at hente og bringe børn og fragte varer. Kommuner kan tilbyde borgere at teste forskellige typer elcykler i en kortere periode, så de kan afprøve, om transportformen er attraktiv for dem i deres hverdag.

MÅLGRUPPE

Borgere i landsbyer og mindre byer, der ofte skal rejse længere distancer for at komme til station, indkøb, institutioner med videre eller har brug for at have børn eller varer med, når de transporterer sig. Indsatsen er rettet mod de borgere, der normalt ville køre disse ture i husstandens bil(er), men er interesserede i at bytte nogle af turene fra bil til cykel, samt mod borgere der overvejer en elcykel for at kunne rejse længere distancer uden brug af bil eller offentlig transport.

KONCEPTET ER UDVIKLET I

PROJEKTET ER STØTTET AF

SÅDAN GJORDE VI

Lejre Kommune udlånte, som et led i et Mobilitets-Living Lab i landsbyen Kisserup, el-ladcykler for at imødekomme borgernes behov for at fragte børn og varer til hverdag. Indledningsvist afholdt de i landsbyen en markedsdag for elcykler, og de mest populære modeller indgik i en testordning. Udlånet af cyklerne blev organiseret lokalt i landsbyen, og cyklerne blev udlånt i perioder på en til tre uger, så borgerne kunne nå at teste dem i både hverdage og weekender. Som 'betaling' for lån af cykler bad kommunen borgerne om at dele fortællinger i form af tekst og billeder om deres oplevelser med cyklerne. Fortællingerne bruges som inspiration til, hvordan mere klimavenlig mobilitet kan gå hånd i hånd med det gode og bæredygtige landsbyliv.

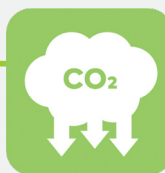
Roskilde Kommune tilbød, som del af en samlet mobilitetspakke, borgere i mindre bysamfund at låne en elcykel i tre måneder mod, at de lod bilen stå, når det var praktisk muligt. Undervejs kunne deltagerne blive medlem af en Facebookgruppe, hvor de hjalp hinanden og kunne få gode råd og praktisk vejledning om hverdagscyklings af projektlederen. Derudover tilbød kommunen deltagerne sundhedstests før og efter testforløbet for at kunne give dem en række beregninger af tid, økonomi, sundhed og CO₂, når de valgte cyklen frem for bilen.

Sjöbo og Tomelilla Kommuner udlånte både almindelige elcykler og el-ladcykler som led i deres Mobilitets-Living Lab for at fremme grøn transport i mindre byer og landsbyer. Når deltagerne lånte cyklerne, fik de samtidig et lokalt cykelkort, som viste cykelruter og lavt trafikerede veje, som er gode at cykle på, samt veje der bør undgås som cyklist. Kortet udviklede kommunen som respons på borgernes tvivl om, om det overhovedet gav mening at teste elcykler i området, når infrastrukturen ikke egnede sig. For at formidle de gode erfaringer i projektet, oprettede kommunen en Instagramkonto med fokus på bæredygtig mobilitet i landsbyerne, og her kunne deltagerne fortælle om deres oplevelser på cykel.

POTENTIALET VED AT UDRULLE KONCEPTET I KOMMUNEN

CO₂-BESPARELSER

Tager borgerne en elcykel frem for bilen i hverdagen, kan der allerede i testperioden spares en del CO₂. I Roskilde Kommune forventes cyklet cirka 100.000 kilometer på testcyklerne, cirka 1.000 kilometer per deltager, i stedet for kørsel i bil. Samlet giver det en CO₂-besparelse på cirka 16,16 ton¹. Flere borgere tester også elcykler for at skifte fra en almindelig cykel og dermed fortsætte med at cykle – for eksempel ind i alderdommen – og dermed bevare deres mobilitet. Her er CO₂-besparelserne ikke direkte, men at fastholde cyklen frem for at bytte til andre mere CO₂-krævende transportmidler vil på sigt bidrage til en reduktion i udledningen.

FLYTTE ALENEKØRSEL I BIL TIL MERE BÆREDYGTIGE ALTERNATIVER

At låne en elcykel kan være første skridt på vejen til at købe sin egen og begynde at cykle til og fra arbejde eller i fritiden. I Roskilde vil cirka to tredjedele af deltagerne fortsætte med at cykle til arbejde efter projektet, og mange vil fortsætte på elcykel. I Lejre viser de indsamlede grønne fortællinger mange erfaringer fra borgere, der oplevede, at elcyklerne kunne erstatte bilen både til hverdagspraktik og fritidsture. Alle elcyklerne fra testperioden er efterfølgende blevet købt af deltagerne i landsbyen.

INSPIRATION TIL GRØN MOBILITET I HVERDAGSLIVET

Når der i projekterne deles fortællinger og eksempler på nye cykelvaner, viser det andre, at der findes alternative og mere bæredygtige måder at transportere sig på end bilen, og det bidrager til at normalisere andre transportformer. De gode erfaringer kan udbredes af kommunen som inspiration til andre borgere og kommuner for at fremme interessen for at cykle også i landområder, hvor mange ikke ser det som en mulighed.

STYRKE BORGERNES SUNDHED

Øget brug af elcykel frem for bil styrker sundheden blandt borgerne. I Roskilde Kommune har testforløbet dokumenteret en forbedring af fitnessalderen på cirka 10 år i gennemsnit for de borgere, som har fået udført en før- og eftertest af deres fysiske form.

ATTRAKTIVE BOSÆTNINGSKOMMUNER

Muligheden for at cykle frem for at tage bil eller offentlig transport – også når man bor i mindre byer – kan give øget livskvalitet, mere natur og frisk luft og bedre tilgængelighed til aktiviteter i hverdagslivet. I Lejre har borgernes fortællinger dokumenteret mange eksempler på, at elcykler skaber oplevelser med samvær, bevægelse og nærhed til naturen. Udlån af elcykler kan dog ikke alene skabe attraktive cykelområder – det er det også nødvendigt med satsninger på cykelinfrastruktur og andre cykelfremmeindsatser.

¹ Det er antaget at der udledes 161,55 g CO₂/km i gennemsnit på tværs af benzín- og dieslbiler. Der er ikke medregnet udledninger fra elcyklernes strømforbrug (IPCC, 2014: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. s. 1355 og drivkraftdanmark.dk)..

UDRUL KONCEPTET

1 AFTALER MED ELCYKELFORHANDLERE

Afsøg markedet og udvælg cykler til test. Afhængigt af den lokale geografi, infrastruktur og interessen fra borgerne kan man vælge at udlåne almindelige elcykler, el-ladcykler og/eller elcykler med trailer.

Afhængigt af hvor længe I ønsker at tilbyde udlån af elcykler, kan I overveje, om kommunen skal investere i cyklerne eller blot leje dem.

Ved leje/køb af cykler er det en god idé at være opmærksom på at minimere risikoen ved uheld: Køb forsikring, cykelhelme samt refleksveste til cyklisterne.

Det er særligt planlægningsfasen, der tager tid i denne indsats, men man vil være godt hjulpet af at trække på erfaringerne fra kommunerne bag konceptet om for eksempel cykelmodeller, bookingsystem og forsikringer.

I Lejre Kommunen valgte de en række forskellige el-ladcykler til testforløbet ud fra, hvilke der var størst interesse for til den lokale elcykel-markedsdag. De var alle populære, men særligt dem på to hjul passer til hverdagen i landsbyen, hvor vejene til og fra skole, børneinstitutioner, handel med videre ofte hælder og udfordrer de trehjulede modeller.

2 AFTALE OM AT ADMINISTRERE UDLÅN

Cykeludlånet kan for eksempel administreres af frivillige i en landsby, et bibliotek eller andre kommunale kontorer. Alternativt kan kommunens projektleder varetage opgaven. Overvej, om der er kriterier for at måtte låne cykler, og hvilke krav der skal stilles til deltagerne for eksempel i form af dokumentation for brug i testperioden.

Hvis kommunen vil udlåne cykler i længere perioder og til mange forskellige borgere, kan det være en god idé med et online bookingsystem, hvor cyklerne kan reserveres.

I Kisserup i Lejre har en lokal borgergruppe administreret cykeludlejningen mellem de øvrige beboere. Det har styrket engagementet, den lokale vidensdeling og det lokale fællesskab.

I Sjöbo/Tomelilla Kommuner udlånte de cyklerne via kommunens lokale kontaktcenter. Det fungerede godt, da alle borgere ved, hvor centeret ligger, og det gav god synlighed, da cyklerne stod parkeret i entréen.

3 REKRUTTÉR TESTPERSONER

Reklamér for testforløbet via kommunens kanaler, lokale opslagstavler, Facebook-grupper og lignende. Generelt er udlån af elcykler en populær indsats, som mange borgere er interesserede i, så rekruttering er ikke en stor udfordring.

Det er en god idé at bruge cyklerne som "levende reklame" et sikkert udstillingssted. Med en plakat med link til booking ved siden af kan borgerne tilmelde sig forsøget, idet de ser cyklerne.

4 UDRUL TEST

Stå til rådighed for praktiske spørgsmål for eksempel i en Facebookgruppe eller via e-mail.

Tag højde for de udfordringer, som testpersonerne kan møde, og vær gerne på forkant med dem. Det kan for eksempel være:

- Løbende servicering af cyklerne - for eksempel gennem aftale med lokale cykelhandlere.
- Indkøb af udstyr man kan få brug for på cyklen til hverdag som regnslag, tasker og hjelme.
- Udarbejdelse af flyer med praktiske råd/motivation til at komme afsted i al slags vejr.
- Uddeling af cykelkort med gode og sikre cykelveje i lokalområdet.

Når testforløbet er afsluttet for den enkelte deltager, kan det være en god idé at runde af med at opsummere på, hvor meget de har cyklet.

5 INDSAML ERFARINGER OG RESULTATER

Evaluering af testforløbet kan ske med både kvalitative og kvantitative data fra deltagerne, gerne med særskit fokus på, hvordan cyklen har kunnet bruges i hverdagslivet. Det kan for eksempel være i form af grønne fortællinger og billeder, logbøger, trackede kilometer, sundhedstestdata, survey eller interviews. En del tilbagemeldinger kommer også ind løbende for eksempel i e-mails til projektlederen. Sørg for også at få disse med i en samlet evaluering.

Det er en god idé at følge op på udlånet, eksempelvis efter seks måneder, for at evaluere, om det har ført til ændrede vaner blandt deltagerne.

Alle kommunerne bag konceptet har udlånt elcykler både sommer og vinter for at give borgerne mere realistiske erfaringer med livet som elcyklist. Interessen for tilbuddet har været størst i sommerhalvåret, men flere borgere har også udtrykt glæde ved at opdage, at cyklen kan være et fint valg også i frostgrader.

I Sjöbo og Tomelilla oplevede de, at nogle borgere ikke ville teste elcyklerne, fordi cykelvejene i området var for slidte eller ikke-eksisterende. De ønskede, at kommunen skulle sætte ind dér frem for at tilbyde nye transportmidler. Da ny infrastruktur ikke kunne rummes i projektet, lavede kommunen i stedet cykelkort over gode cykelruter og typer af ture til eksempelvis fritidscykling, hvor du har tid til en omvej. Kortene var meget populære og var en god mulighed for at reklamere både for testcyklerne og for cykling generelt.

Roskilde Kommune sendte en mail til deltagerne, når deres testperiode sluttede. Her opsummerede projektlederen, hvor langt en distance deltagerne havde tilbagelagt, hvor mange penge og CO₂, de havde sparet, samt hvor mange kalorier, de havde forbrændt i perioden omregnet til borgere.

6 FORMIDLING AF RESULTATER

Brug ressourcer på at formidle deltagernes erfaringer og de gode resultater med at udlåne elcyklerne. Det kan være anbefalingen fra naboer eller andre i samme livssituation som en selv, der er det afgørende argument for, at en borger låner en elcykel eller ser cykling som en mulighed i hverdagen. På samme måde kan erfaringer tjene som rigtig god inspiration til andre landsbyer og bysamfund, der ønsker mere klimavenlig mobilitet.

De gode historier kan for eksempel formidles via kommunens sociale medier, i pressemeddelelser til lokalmedier eller andre relevante kanaler. Træk gerne på kommunens kommunikatører for at afsøge mulighederne.

Lejre Kommune indsamlede grønne fortællinger om borgernes erfaringer med at transportere sig mere bæredygtigt. Alle fortællingerne er hængt op på en central placering i landsbyen, hvor andre kan læse dem og blive inspireret til flere grønne ture.

Sjöbo og Tomelilla Kommuner lavede en særskilt Instagramprofil, hvor de formidlede små interviews med deltagerne samt delte viden og tips om cykling på landet.

VIGTIGSTE SAMARBEJDSPARTNERE

Relevante aktører at inddrage i konceptet kan være:

- Cykelforhandlere
- Lokale borgere eller foreninger, der ønsker at administrere eller være ambassadører for udlånsordningen

DEM INDDROG VI I PROJEKTET I SJÖBO/TOMELILLA

- Kommunernes kontaktcenter i Sjöbo og Tomelilla
- Lokal cykelhandler - løbende service af cykler
- Naturskyddsföreningen - fælles udvikling af cykelkort

I LEJRE

- Lokale borgere i Kisserup, herunder en arbejdsgruppe med engagement og stærkt netværk i landsbyen til bylaug med videre

I LEJRE OG ROSKILDE

- Fri Bikeshop

RESSOURCER TIL UDRULNING

Nødvendige kompetencer til udrulningen er:

- Projektledelse, koordinering, lån/køb af cykler med videre.
- Lyst og evne til at samarbejde med borgere i landsbyer og lokalsamfund
- Kommunikation
- Eventuelt praktisk mobilitetsrådgivning/coaching

EKSEMPEL PÅ BUDGET - SJÖBO OG TOMELILLA KOMMUNER		SEK ekskl. moms
Indkøb 1 elcykel, inklusiv lås og skærm med logo		17.300
Indkøb 2 ladcykler, inklusiv ekstralås		69.600
Tryk på ladcykler		4.500
Cykeltilbehør - 3 cykelhjelme til voksne, 8 til børn		4.000
Print af cykelkort - 5.000 eksemplarer		20.550
Projektledelse - opstart, evaluering - ca. 150 timer		50.000
Bookingside - årlig udgift		3.750
Service af cyklerne - 2 gange/år og ved behov - årlig udgift		3.700
GPS-tracker til ladcykler - årlig udgift		150
Projektledelse - administrering af udlån og opfølgning - cirka 100 timer årligt		30.000
I alt		203.550

STRATEGISK OPHÆNG I KOMMUNEN

Indsatsen kan forankres i planer for bæredygtig mobilitet og forbedret infrastruktur og tilgængelighed, i overordnede klimaplaner eller i planer for udvikling af attraktive landsbyer og landområder.

HVORDAN KAN INDSATSEN VIDEREFØRES?

Hvis det lykkes at få en stærk lokal forankring og frivillige med, kan kommunens indsats begrænse sig til indkøb af elcykler og forsikring, der derefter administreres og udlejes i landsbysamfund på frivillig basis. Kommunen kan også vælge selv at fortsætte udlånet for eksempel i et kommunalt cykelbibliotek.

Langt de fleste ressourcer til indsatsen bruges på at forberede og etablere løsningen, så det kræver ikke mange ressourcer at udlåne cyklerne, når der først er investeret i dem.

KONTAKT

Ønsker du at vide mere om konceptet? Kontakt os:

Sjöbo/Tomelilla Kommuner

Frida Tiberini
Frida.tiberini@sjobo.se
+46 0416-270 00

Lejre Kommune

Bjørn Henriksen
bjhe@lejre.dk
+45 5380 8188

Roskilde Kommune

Jakob Skovgaard Villien
jakobsv@roskilde.dk
+45 2035 8255

Gate 21

Signe Frøkiær Schou
signe.froekiaer.schou@gate21.dk
+45 2384 9046